

УТВЪРЖДАВАМ:

проф. д-р Христо Стоянов Бозов, дм
Ректор

ПРАВИЛНИК
за прилагане на Европейска харта на учените и
Кодекс за поведение при наемане на учени

Глава първа
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ

Чл.1. (1) С настоящия правилник се регламентират и обобщават основните етични ценности, управленски политики, правила и процедури за прилагането на Европейската харта на учените и Кодекса за поведение при наемане на учени в дейността на университета.

(2) Правилникът се основава на Европейската харта на учените и Етичния кодекс за наемане на учени, определени в препоръка 2005/251/ЕО от 11 март 2005 г. на Европейската комисия, както и на одобрените през 2015 г. практически насоки.

(3) Прилагането на Европейската харта на учените и Кодекса за поведение при наемане на учени се извършва в съответствие с:

- Приложимото (действащото) национално законодателство;
- Подзаконовите нормативни актове;
- Вътрешните нормативна уредба на университета;
- Разпоредби и/или приложения на сключени договори, спогодби, споразумения и програми, които касаят пряко Етичния кодекс за наемане на учени.

Чл.2. (1) За целите на Препоръката за прилагане на Европейската харта се използва международно признатото определение на Фраскати¹ на термина “научни изследвания”. Учените се описват като: “Професионалисти, които работят върху разбирането или създаването на нови знания, продукти, процедури, методи и системи, и върху управлението на съответния проект.”

---

¹ В: Proposed Standard Practice for Surveys on Research and Experimental Development, Frascati Manual, OECD, 2002

(2) По-конкретно, тази Препоръка се отнася до всички хора, които участват професионално в научни и приложни изследвания на някой етап от тяхната кариера², независимо от тяхната класификация. Това включва всякакви дейности, свързани с

“основни изследвания” (basic research), “стратегически изследвания” (strategic research) и “приложни изследвания” (applied research), развитието на експерименти и “трансфер на знания” (transfer of knowledge), включително иновации и съветнически дейности, капацитета за надзор и обучение, управлението на знания и правата на интелектуална собственост и разработване на резултати от изследвания или научната журналистика.

(3) Терминът “начинаещ учен” (Early-Stage Researcher)³, се отнася за учените, които са в първите четири години (на пълен работен ден) на дейността си като учени, вкл. и периода на научно обучение. Терминът “опитен учен” (Experienced Researcher)⁴ се отнася за учените, които имат най-малко четиригодишен опит в научни изследвания (на пълен работен ден) - от получаването на университетска диплома, която им дава права за докторско обучение в държавата, където са получили степен/диплома или за учените, които вече притежават докторска степен, независимо от времето за нейното придобиване.

(4) В контекста на тази Препоръка терминът “работодатели” се отнася към всички обществени или частни организации, които наемат учени на договорна основа или посредством други типове договори или наредби, вкл. и тези, без директна икономическа връзка. Последното се отнася практически за центрите за висше образование, университетски департаменти, лаборатории, фондации или обществени ведомства, където учените получават своето обучение за научна работа или довършват своите научни изследвания благодарение на подходящо финансиране от трето място.

(5) Понятието “финансиращи организации” (Funders) се отнася до всякакви ведомства⁵, които осигуряват финансиране (включително заплати, премии, субсидии и стипендии) на обществени и частни институции за научни изследвания, в т.ч. и центрове за висше образование. В това си качество, финансиращите организации могат да уточнят като главно условие за финансирането спонсорираните институции да разполагат и да прилагат ефективни

---

² COM(2003)436 of 18.7.2003: Researchers in the ERA: One profession, multiple careers.

³ Вижте Работната програма за структуриране на Европейското научно пространство – дейности Мария Кюри за човешките ресурси и мобилност, редакция септември 2004, стр. 41.

⁴ Същото, стр. 42

⁵ Общността ще положи усилия да приложи споразуменията от тази Препоръка към получателя на финансиране в контекста на Рамковите програми за наука, технологично развитие и демонстрационни дейности.

стратегии, практики и механизми, съгласувани с основните принципи и изисквания, представени в тази Препоръка.

(6) Наемане или назначаване се отнася към всички видове договори, заплати, стипендии, субсидии или парични премии от трето място, включително финансиране в контекста на Рамковите програми⁶.

Чл.3. Обхватът на настоящия Правилник включва всички учени в университетската общност, като се прилага заедно и в съответствие с останалите национални и вътрешни нормативни актове, без да ги заменя.

Глава втора

ОБЩИ ПРИНЦИПИ И ИЗИСКВАНИЯ, ПРИЛОЖИМИ КЪМ УЧЕНИТЕ ОТ УНИВЕРСИТЕТСКАТА ОБЩНОСТ

Чл.4. Принципите, прилагани в научноизследователската дейност на учените, следва да бъдат в съответствие със следните приложими норми по отношение на изследванията им, а именно:

- Право на научна свобода и мисъл при изразяването, както и при определянето на методите на изследване;
- Следване на етични принципи и Етичен кодекс на университета;
- Професионално отношение и отговорност;
- Спазване на договорни, правни задължения и мерки за безопасност;
- Придържане към срокове за научна и финансова отчетност;
- Разпространение и публичност на постигнатите от тях резултати;
- Обществена ангажираност с имиджа на университета;
- Прозрачност и безпристрастност;
- Подчиняване към структурата на управление на институцията, както и на линиите за докладване;
- Насочено внимание към управленската отговорност, в качеството си на ръководители проекти/задачи и/или ментори и наставници.
- Усъвършенстване, чрез продължаващо обучение и развитие.

---

⁶ Рамковите програми за наука, технологично развитие и демонстрационни дейности

Чл.5. При осъществяване на изследването си, всеки учен следва да е наясно с критериите за оценка, правилата и нормите на университета. Освен тях обаче съществуват общи правила, които всеки учен следва да спазва – морални и етични.

Чл.6. Плагиатството е академично престъпление и може да доведе до сериозни негативни последици за учените. Съществува разлика между измамата - преднамерен опит да се спечели нечестно предимство или да се заблудят оценителите и плагиатството – нежелание или невъзможност да се признае използването на работата или думите на някой друг в собственото изследване.

Глава трета

ОБЩИ ПРИНЦИПИ И ИЗИСКВАНИЯ, ПРИЛОЖИМИ КЪМ УНИВЕРСИТЕТА И ВЪНШНИ ФИНАНСИРАЩИ ОРГАНИЗАЦИИ

Чл.7. Принципите, прилагани в научноизследователската дейност на университета, следва да бъдат в съответствие със следните приложими елементи в ръководната му политика, а именно:

- Признаване на професията чрез третиране на всички учени, ангажирани с научна кариера като професионалисти;
- Недопускане на дискриминация и прояви на дискриминационно отношение между университета и учените;
- Създаването на благоприятна среда за научни изследвания, включваща адекватно оборудване, съоръжения и помещения, спазване на нормативни норми за безопасност на труд;
- Работни условия, позволяващи необходимата гъвкавост за завършване на научните изследвания;
- Оптимална дългосрочна ангажираност с коректни форми на трудови и/или извънтрудови взаимоотношения;
- Справедливи и привлекателни условия по отношение на финансирането и/или възнагражденията, съчетани със финансовите възможности на университета и при спазване на разпоредбите в областта на социалното осигуряване.
- Постигането на представително равновесие между мъже и жени на всички нива в университета, без обаче това да измества показателите за качество и компетентност;
- Кариерно развитие;
- Оценяване на мобилността чрез признаване на значението на географската, междуетрасловата, интердисциплинарната, трансдисциплинарната и виртуалната

мобилност, както и мобилността между публичния и частния сектор, като важно средство за увеличаване на научните знания и професионалното развитие през всички етапи от кариерата на учените;

- Достъп до обучения в областта на научните изследвания и до продължаващо развитие;
- Достъп до услуги за кариерна ориентация;
- Права на интелектуална собственост;
- Съавторство и благоприятно отношение при атестирането към сътрудничеството между авторите;
- Надзорна дейност и научно ръководство с определянето на служебни лица в университета до които начинаещите учени да могат да се допитват за изпълнението на своите професионални задачи;
- Обучения и преподаване, които да не пречат за изпълнение на изследователската дейност, а да бъдат оценявани благоприятно като възможност в професионалния път на учените;
- Системи за оценяване на учените, като процедури за оценка следва да са съобразени с резултатите от техните изследвания и следва да бъдат взети предвид в рамките на кариерното им израстване;
- Прилагането на подходящи процедури в съответствие с националното законодателство и вътрешна нормативна уредба за разглеждане на жалбите/обжалванията на учените;
- Включването на учените в съответни комисии, отдели и/или дирекции като пожелателна и законова мярка от страна на ръководството на университета.
- Прилагане на управленска отговорност при ясното определяне/спазване на нормативите за постъпване на учени в университета и придържане към принципите, заложиени в Кодекса за поведение при наемане на учени.

Глава четвърта

ПРИНЦИПИ И ОСНОВНИ УСЛОВИЯ В НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ НА УНИВЕРСИТЕТА В СЪОТВЕТСТВИЕ С ПРИЛОЖЕНИЕТО НА КОДЕКСА ЗА ПОВЕДЕНИЕ ПРИ НАЕМАНЕ НА УЧЕНИ

Чл.8. (1) Университетът прилага открити и прозрачни конкурсни процедури за подбор и назначаване на учени при спазване на законовите изисквания и вътрешната нормативна уредба.

(2) Конкурсите за назначаване на изследователи на академичните длъжности „главен асистент“, „доцент“ и „професор“ се обявяват в „Държавен вестник“ и се публикуват задължително на интернет страницата на висшето училище.

(3) Обявите в Европейския портал за кариерно развитие на учените, следва да съдържат информация за процеса на подбор и критериите за избор, както и за възможностите за професионално развитие.

(4) Времето от обявяването на свободното работно място или поканата за подаване на документи и крайният срок за това трябва да са реалистични и осъществими и да не противоречат на законово определените.

Чл.9. (1) Подборът на кандидатите за учени по обявените конкурси се осъществява от научни жури, чиито членове притежават необходимата професионална квалификация и отговарят на изискванията за придобиване на съответната академична длъжност в университета и с допълващи се компетенции, при спазване на принципа за равенство между половете.

(2) След края на процеса по избор кандидатите имат правото да бъдат информирани, ако желаят, за силните и слаби страни на техните кандидатури.

Чл.10.(1) Кандидатите представят автобиографии, която се основават на доказателства и отразява представителен списък от постижения и квалификации, подкрепящи опита им.

(2) При избора се взема под внимание целия професионалният опит на кандидатите, както и техните творчески възможности и способност да осъществяват самостоятелно научни изследвания.

Чл.11. (1) Изискванията към кандидатите трябва да бъдат в съответствие с нуждите на позицията.

(2) Оценката на комисията трябва да бъде въз основа на качествени и количествени показатели, като вниманието се фокусира върху значимите резултати в професионалният опит на кандидата.

(3) Академичната и професионална квалификация трябва да бъде оценявана по достойнство, като се отчита международната и професионална мобилност.

(4) Опитът, свързан с работа или изследвания в друга държава, включително придобитият опит в други сектори (напр. индустрията), следва да бъде оценяван като важна част от професионалното му развитие.

(5) Учените се насърчават и подпомагат да продължат своето научноизследователско развитие, дори след прекъсване в кариерата.

Чл.12. (1) Външни учени към прилежащите лаборатории във висшето училище се привличат от ректора на университета без конкурс, като се отчитат техните професионални и изследователски качества и възможности за самостоятелна и екипна работа.

(2) Като учени могат да се привличат и изявени докторанти във висшето училище с успешно защитени дисертационни трудове, с цел осигуряване на допълнителни възможности за развитие на изследователската им кариера в дългосрочен план.

Чл.13. Университетът може да привлича за изследователи без конкурс и лица с придобита академична длъжност в друго висше училище или научна организация, отговарящи на законовите изисквания за придобиване на съответната академична длъжност.

Чл.14. Учените се назначават в университета, съобразно финансовите възможности на институцията, възложените изследователски задачи и в пълно съответствие с Кодекса на труда, Закона за задълженията и договорите, както и национални и европейски правила/указания при наличието на одобрени и финансиране проекти.

Глава пета

АНГАЖИРАНост И ВЪТРЕШЕН КОНТРОЛ

Чл.15. Ръководството на университета изразява своята ангажираност и подкрепа към препоръките за прилагане на Европейска харта на учените и Кодекс за поведение при наемане на учени в дейността си, чрез утвърждаване на Декларация за ангажимент от Академичен съвет (Приложение 1).

Чл.16. (1) Ректорът на университета определя със заповед, отговорен служител и постоянна комисия, които да проследяват прилагането на настоящия Правилник в научноизследователската дейност на институцията и да подпомагат процесите на акредитация в университета, свързани с тази област.

(2) По предложение на Ректор/зам.-ректор и положително решение на Академичен съвет, комисията по ал.1 може и да стартира процедура по тригодишно кандидатстване за получаване на стикер за успешно прилагане на Европейска харта на учените и Кодекс за поведение при наемане на учени.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§1. Правилникът за прилагане на Европейска харта на учените и Кодекс за поведение при наемане на учени“, ведно с приложението към него, са неразделен елемент от Системата за вътрешен контрол на Университет „Проф. д-р Асен Златаров“.

§2 Правилникът за прилагане на Европейска харта на учените и Кодекс за поведение при наемане на учени, подлежи на преглед и се актуализира в съответствие с динамиката на процесите, свързани с промени в нормативната уредба, в организационна структура и функции на организацията и в отговор на установени слабости, грешки или пропуски при практическото им прилагане.

„Правилник за прилагане на Европейска харта на учените и Кодекс за поведение при наемане на учени“ и Декларация са приети от Академичния съвет на 22.02.2024 г. (протокол № 11).

Технически секретар:

(ст. преп. Петя Стефанова)

Секретар:

(доц. д-р Полина Милушева)